

Haberler :

TÜRK TARİH KURUMU'NUN GENEL KURUL TOPLANTILARI

3 ARALIK 1951 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ TOPLANTI

Türk Tarih Kurumu'nun Genel Kurulu yeni tüzük tasarısını görüşmek amacıyla 3 Aralık 1951 Pazartesi günü saat 10.30 da Ankara'daki Kurum merkezinde olağanüstü bir toplantı yapmıştır. Toplantıyı Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemseddin Günaltay açmış, yoklama yapılarak çoğunluğun bulunduğu anlaşıldığından konuşmalara başlanmıştır. Genel Kurul Başkanlığına Tefvik Bıyıkoglu, İkinci Başkanlığa Reşit Safvet Atabinen, kâtipliklere de Doçent Dr. Aydın Sayılı ve Doçent Dr. Halil İncalcık seçilmiş ve Yönetim Kurulu tarafından hazırlanmış olup basılmış nüshaları daha önce üyelere dağıtılmış bulunan tüzük tasarısının görüşülmesine başlanmıştır. Öğleden önce ve öğleden sonra iki oturumda tasarımın ancak iki bölümü konuşulabilmiş, vakit geçmiş olduğundan ertesi günü saat 10 da toplanılmak üzere oturuma son verilmiştir.

4 Aralık Salı günü saat 10 da toplantıya İkinci Başkan Reşit Safvet Atabinen'in başkanlığında başlanmıştır. Bu oturumda tüzüğün geri kalan maddeleri konuşularak kabul edildikten sonra yeni tüzük gereğince üyeler Eski Çağ, Orta Çağ ve Yeni Çağ olmak üzere üç ihtisas koluna ayrılmışlardır.

Belleten'in iki kısma ayrılması üzerinde bazı teklifler olmuşsa da bu mesele nin gelecek Genel Kurul'da görüşülmesine kadar verilmiştir.

Daha sonra tüzük gereğince yapılması icap eden Denetleme Kurulu ve Haysiyet Divanı seçimlerine geçilerek: Denetleme Kuruluna Prof. Şinasi Altundağ, Prof. Hâmid Sadi Selen, Faik Reşit Unat, Haysiyet Divanına Reşit Safvet Atabinen, Tefvik Bıyıkoglu, Doçent Afif Erzen, Aziz Ogan ve Prof. Cemal Tukin gizli oyla seçilmişlerdir.

Gündemde görülecek başka bir şey olmadığından Genel Kurul toplantısına saat 17 de son verilmiştir.

Bu toplantıda kabul edilen Kurumun yeni tüzüğü aşağıdadır :

Türk Tarih Kurumu Anatüzüğü

1 — KURUM'UN ADI VE MERKEZİ

MADDE 1 — Büyük kurtarıcı Atatürk'ün yüksek himayeleri altında 12 Nisan 1931 tarihinde Ankara şehrinde "Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti" unvanı ile kurulan derneğin 1935 yılında adı "Türk Tarih Kurumu'na çevrilmiştir.

Kurum'un merkezi Ankara'dadır.

MADDE 2 — Türk Tarih Kurumu Atatürk'ün eseridir.

MADDE 3 — Kurum'un kurucuları şunlardır :

Akçura, Prof. Yusuf (1876—1935)

Arsal, Prof. Sadri Maksudi (Şair Nigâr sokağı No. 53, Şişli, T.C.)

- Atabinen, Reşit Safvet (Cumhuriyet Caddesi No.135, Beyoğlu, T.C.)
 Bıyıklıoğlu, Tefvik (Kızıltoprak, Yeniköşk No. 222, İstanbul, T.C.)
 Çambel, Hasan Cemil (Yenişehir, Bilge sokağı No. 1, Ankara, T.C.)
 Çınar, Vasıf (1892—1935)
 Eldem, Dr. Halil Edhem (1861—1938)
 Günaltay, Prof. Şemseddin (Yenişehir, Cihan sokağı No. 5, Ankara, T.C.)
 İnan, Afet (Yenişehir, Müdafaa caddesi No. 4, Ankara, T.C.)
 Koşay, Dr. Hâmit (Bahçelievler, 24. sokak No. 1, Ankara, T.C.)
 Özden, Dr. Ragıp Hulûsi (1893-1943)
 Özer, Prof. Yusuf Ziya (1870-1947)
 Dr. Reşit Galip (1893-1934)
 Samih Rifat (1874—1933)
 Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (Kadıköy, Halitağa Caddesi No. 71, İstanbul, T.C.)
 Yınanç, Mükrimin Halil (Lâleli, İstanbul, T.C.)

II — KURUM'UN KONUSU VE AMACI

MADDE 4 — Kurum'un amacı Türk Tarihi ile Türkiye Tarihini ve bunlarla ilgili konuları incelemek ve elde edilen sonuçları her türlü yollarla yaymaktır. Kurum bu amacına erişmek için aşağıdaki yolda çalışır :

- Türk ve Türkiye tarihi kaynaklarını araştırır ve inceler; bunları ve bunlarla ilgili ilmî değerinde monografileri, çeşitli eserleri ve dergileri yayınlar.
- Türk ve Türkiye tarihine dair kaynak ve tetkikleri türkçeye tercüme ve neşreder.
- Yeni buluşları ve ilmî konuları tebliğ ve münakaşa etmek üzere toplantılar yapar ve kongreler tertip eder.

d) Türk ve Türkiye tarihini aydınlatmaya yarayacak belge ve malzemeyi elde etmek için gereken yerlere inceleme, kazı ve bunlarla ilgili araştırmalar yapmak üzere gereken kimseleri tek olarak veya heyet halinde gönderir.

MADDE 5 — Kurum gerekli hallerde yurt içinde ve dışında yabancı ilmî kurumlarla araştırma ve yayın hususunda işbirliği yapabilir. Kurum yerli ve yabancı ilmî teşekküllere üye olabilir, bunlara temsilci gönderebilir ve kongrelere katılabilir. Bu nevi ilmî teşekküllerle işbirliği yapmak, bunlara temsilci göndermek ve kongrelere iştirak etmek bahis mevzuu olunca, dâvete icabet edilip edilmeyeceği ve kimin delege olarak gönderileceği hakkında kollardan bir veya birden fazlasını ilgilendiren hususlarda ilgili kol veya kollar tarafından, Kurum'un bütün üyelerini ilgilendiren hususlarda Genel Kurul tarafından karar verilir. Delegeler gizli oyla seçilir. Ancak Kurum'un kollardan birden fazlasını ilgilendiren dâvetlerde bütçe imkânsızlıkları karşısında tercih hakkı Genel Kurula aittir. Genel Kurul üyelerinin oyları, icabında yazılı olarak da alınabilir.

III — ÜYELER

MADDE 6 — Kurum'un dördüncü maddede geçen amaçlarına hizmet edebilecek zatlar, hangi uyruktan olursa olsun, Kurum'un asli, fahrî veya muhabir üyeliğine aşağıdaki şartlarla kabul olunabilirler :

- Asli üyeler Türk ve Türkiye tarihinde Türklerin hizmetini aramak yolundaki ilmî objektiviteyi esas tutan Atatürk ülküsüne bağlı olmalıdırlar.

b) İlmî değer taşıyan araştırmalar ve eserler yayınlamış bulunmalıdırlar.

MADDE 7 — Kurum'a üye olmak için adayın ihtisası ile ilgili iki asli üyenin, adayın ilmî değerini belirten, tahlilî bir raporla teklifi lâzımdır. Yönetim Kurulu bu teklifi Genel Kurulun ilk toplantısına sevkeder. Genel Kurul kararını gizli oyla verir.

MADDE 8 — Kurum'a yardımda bulunanlara veya çeşitli yollarla ilme hizmet edenlere Genel Kurul kararıyla şeref üyeliği verilir.

MADDE 9 — Kurum'dan istifa yoluyla çıkılabilir. Kurum'un manevî şahsiyetini incitecek yayın ve hareketlerde bulunanlarla haysiyet ve şeref kırıcı bir suçtan dolayı mahkûm olanlar, ilmî haysiyetle telifi kabil olmayan hareketlerde bulunanlar, Yönetim Kurulu tarafından Haysiyet divanına verilirler. Haysiyet divanı üyelikten çıkarma kararı verdiği takdirde, ilgilinin Genel Kurula başvurmağa hakkı vardır. Genel Kurulun kararı kesindir.

IV — TEŞKİLÂT

A) Genel Kurul

MADDE 10 — Kurum'un asli üyeleri Genel Kurulu teşkil ederler. Genel Kurul her bütçe yılının ilk iki ayı içinde yıllık toplantısını yapar. Bu toplantıda Yönetim Kurulunun yıllık çalışma raporunu, denetleme kurulunun yıllık hesap raporunun inceler ve Yönetim Kurulunun ibrası hususunda karar verir. Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan bütçe tasarısını müzakere ederek kabul ve tasdik eder. Yönetim ve Denetleme Kurulları ve Haysiyet Divanı seçimleriyle tüzüğün gerektirdiği diğer seçimleri yapar, sair hususlar hakkında gerekli kararları verir.

Genel Kurul icabı halinde Yönetim Kurulunun dâveti veya Kurum üyelerinden beşte birinin teklifi veyahut Denetleme Kurulunun göstereceği lüzum üzerine olağanüstü toplantılara da çağırılabilir.

B) Yönetim Kurulu

MADDE 11 — Türk Tarih Kurumunun her yıl Genel Kurul tarafından seçilen 7 üyeden mürekkep bir Yönetim Kurulu vardır. Bunlar, aralarından bir Başkan, iki Asbaşkan, bir Genel Sekreter, bir de Sayman seçerler. Yönetim Kurulu Başkanı aynı zamanda Kurum'un başkanıdır. Seçilen yedi üyeden sonra en çok oy alan 3 üye Yönetim Kurulunun yedek üyeleri sayılırlar. İnhilâl vukuunda bunlardan en çok oy alan Yönetim Kurulu üyesi olur. Yönetim Kurulu tüzük gereğince kendisine verilmiş olan işlerle, Genel Kurulun vereceği direktiflere göre Kurum'un ilmî, idari ve mali işlerini yönetir. Senetlerde, mukavelelerde biri sayman olmak üzere Yönetim Kurulundan üç kişinin imzası bulunur. Genel Sekreter Kurum'un hükümet nezdinde, mahkemelerde ve üçüncü şahıslara karşı mesul Murahhasıdır.

C) Kollar

MADDE 12 — Kurum üyeleri, Kurum'un ilmî mesaisini tanzim etmek üzere Eskiçağ, Ortaçağ ve Yeniçağ adıyla üç kola ayrılırlar. Her üye kendi ilmî dalına göre ancak bir kolun çalışmalarında oy sahibidir. İsteyenler diğer kolların çalışmalarına da katılabilirler, fakat oya iştirak edemezler.

Kollar Yönetim Kurulunca hazırlanıp Genel Kurulca kabul edilen bütçede kendi ihtisas alanlarına giren yayın, araştırma ve kazı işlerine ayrılan ödeneklerin

sarf yerlerinin müfredatını tesbit suretiyle tayin ederler ve beşinci maddede bildirilen işleri yaparlar. Yönetim Kurulu kolların bu konulardaki kararlarını yürütür.

D) Denetleme Kurulu

MADDE 13 — Kurum'un hesaplarını bütün yıl içinde incelemek yetkisini haiz olan ve her yıl Genel Kurulun alelade toplantısında seçilen üç kişilik bir Denetleme Kurulu vardır. Bunlar raporlarını yıl sonunda Genel Kurulun tasvibine sunarlar. Yıl içinde gerekli gördükleri hususlarda Yönetim Kurulunun dikkatini çekebilecekleri gibi, icabında durumu arz için Genel Kurulu olağanüstü toplantıya da çağırabilirler. Denetleme Kurulu lüzum görürse dışarıdan bir veya iki mütehassis da dâvet edebilir.

E) Haysiyet Divanı

MADDE 14 — Kurum'un her yıl Genel Kurul tarafından seçilen beş kişilik bir haysiyet divanı vardır; haysiyet divanına ayrıca iki yedek üye seçilir.

F) Şubeler

MADDE 15 — Kurum'un şubeleri yoktur.

G) Müteferrik Hükümler

MADDE 16 — Kurum'un geliri tesis, yardım ve bağışlarla üye aidatından yayın satışlarından ve Kurum müesseselerinin gelirlerinden toplanır.

MADDE 17 — Kurum'un asli üyeleri yılda 300 kuruş aidat verirler.

MADDE 18 — Kurum'un anatüzüğü Yönetim Kurulunun veya üyelere beşte birinin teklifi ve Genel Kurulun üçte iki çoğunluğunun kararı ile değiştirilebilir.

MADDE 19 — Kurum'un feshi halinde bütün menkul ve gayri menkul malları Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin ilgili bölümleri profesörlerinin ve fesih tarihinde mevcut Kurum üyelerinin Ankara'da tesis edecekleri hükmi şahsiyeti haiz bir Enstitüye, Türk Tarih Kurumu'nun amacına hizmet etmesi şartıyla, intikal eder.

28 MART 1952 TARİHLİ YILLIK TOPLANTI

Türk Tarih Kurumu'nun normal yıllık toplantısı 28 Mart 1952 Cuma günü saat onda, Ankara'da Kurum merkezinde yapıldı. Toplantıyı Yönetim Kurulu Başkanı Ord. Prof. Şemseddin Günaltay açtı. Yoklama yapılarak çoğunluğun bulunduğu anlaşıldığından Başkan tüzük gereğince Genel Kurul görüşmelerini idare etmek üzere bir Başkan, bir ikinci Başkan ve iki Sekreter seçilmesini teklif etti. Başkanlığa Prof. Ömer Lütfi Barkan, ikinci Başkanlığa Bay Tevfik Bıyıkhoğlu Sekreterliklere Doçent Dr. Tayyib Gökbilgin ve Doçent Dr. Bahadır Alkım seçildiler.

Görüşmelere birinci Başkan Profesör Ömer Lütfi Barkan'ın başkanlığında başlandı. Gündemin 6 ve 7 nci maddelerinin en sona alınması hakkındaki teklif oya konarak kabul edildi.

Prof. Sadri Maksudî Arsal gündeme "İstanbul'un fethi ve Türk Tarih Kurumu'nun bu husustaki vazifeleri" başlığı altında yeni bir madde ilâvesini teklif etti. Bu teklifin üye tekliflerinden önce görüşülmesi uygun görüldü.

Bay Faik Reşit Unat kolların hazırladıkları yönetmeliklerin Genel Kurulda görüşülebilmesi için gündeme bir madde eklenmesini teklif etti. Bunun üzerine konuşularak böyle bir maddenin gündeme alınması kabul edildi.

Geçen toplantı tutanak özeti okunarak olduğu gibi kabul edildi.

Yönetim Kurulunun 1951 yılına ait çalışma raporu ile Denetleme Kurulu raporu okundu. Raporlar üzerindeki konuşmalara öğleden önce ve sonra devam edildi. Muhtelif tenkitlere Yönetim ve Denetleme Kurulları adına cevaplar verilerek raporların kabulü oya sunuldu, ekseriyetle kabul edilerek Yönetim Kurulu ibra edildi.

Bütçe Komisyonuna Prof. Halil Demircioğlu, Prof. Osman Turan, Bay Faik Reşit Unat seçildiler.

Seçimlere geçilerek Yönetim Kuruluna, Ord. Prof. Şemseddin Günaltay, Prof. Ekrem Akurgal, Prof. Sedat Alp, Prof. Halil Demircioğlu, Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Şinasi Altundağ, Prof. Âfet İnan, yedeklere de Prof. Enver Ziya Karal, Prof. Osman Turan ve Bay Faik Reşit Unat; Denetleme Kuruluna Prof. Hamit Sadi Selen, Prof. Halil İnalçık ve Prof. Remzi Oğuz Arık Yedeklere Prof. Osman Turan, Prof. Hikmet Bayur ve Prof. Aydın Sayılı; Haysiyet Divanına Bay Tevfik Bıyıklıoğlu, Bay Tahsin Öz, Bay Aziz Ogan, Prof. Cemal Tukin, Prof. Hikmet Bayur yedeklere Prof. Hâmid Ongunsu, Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı seçildiler.

Bütçe Komisyonu vazifesini bitiremediğinden bütçenin 29 Mart Cumartesi günü öğleden sonra yapılacak toplantıda görüşülmesine karar verilerek Yönetim Kurulu ile üyelerin tekliflerine geçildi. Bir müddet müzakereye devam edildi ise de vakit geçmiş olduğundan oturuma son verildi.

29 Mart 1952 Cumartesi günü saat 15.30 da konuşmalara ikinci Başkan Bay Tevfik Bıyıklıoğlu'nun Başkanlığı altında başlanarak üye tekliflerinin görüşülmesine devam edildi.

İstanbul'un 500 üncü fetih yıl dönümü münasebetiyle şimdye kadar neler yapıldığı ve neler yapılabileceği meselesi üzerinde konuşuldu. Prof. Osman Turan'ın "1952 yılı bütçesinde ilmi çalışmalara ayrılan ödeneğin evvelâ İstanbul fethine ayrılması, para artarsa diğer faaliyetlere verilmesi için Yönetim Kuruluna yetki verilmesi" hakkındaki tavrı kabul edildi.

Bu arada 1953 yılında İstanbul'da Beşinci Türk Tarih Kongresinin toplanması uygun görüldü. Fethi ile ilgili yayımları idare etmek üzere aşağıdaki üyelerden mürekkep bir komisyon seçildi : Prof. Şinasi Altundağ, Prof. Cemal Tukin, Doçent Dr. Tayyib Gökbilgin, Prof. Halil İnalçık, Prof. Hamid Sadi Selen, Prof. Mükrimin Halil Yınanç Prof. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Osman Turan.

Bundan sonra Kurum'un kurulduğu gündenberi Başsekreterliğini yapmakta olan Bay Uluğ İğdemir'in Türk Tarih Kurumu'nun şeref üyeliğine seçilmesi hakkında verilen ve Yönetim Kurulunca kabul edilerek Genel Kurulun tasvibine sunulan aşağıdaki teklif okundu :

TÜRK TARİH KURUMU GENEL KURULU
BAŞKANLIĞINA

Yirmibir yıldanberi Kurumumuzun Başsekreterliğini yapan ve muvaffak bir teşkilâtçı olarak Kurumumuza büyük hizmetler eden Uluğ İğdemir'e Türk Tarih Kurumu şeref üyeliğinin tevcihini teklif ederiz.

Bu hususlardan başka Uluğ İğdemir'in Yeni Çağ Türk tarihine ait ilmi ve kıymetli neşriyatı mevcuttur. "Kuleli Vakası hakkında bir araştırma" adlı arşiv malzemesine göze hazırlanmış tetkiki (Ankara 1937) Avrupa'da dahi dikkati çekmiş orijinal bir etüdtür. Berlin Prusya İlimler Akademisi Müdürü Prof. Dr. Helmut Scheel, *Orientalische Litteraturzeitung* dergisinin 1939 yılı ikinci sayısında bu eser hakkında yazdığı çok takdîrkâr tenkidin sonunda aynen şöyle demektedir : "Bu araştırma genç bir Türk âliminin tarihî araştırma sahasında elde ettiği gayet güzel bir neticedir. Eser fevkalâde iyi -bilhassa metod bakımından çok iyi- tanzim edilmiştir. Müellifin yakın zamanda Türkiye siyasi tarihinin araştırılmasında mühim olan çalışmalarını neşredebileceğini ümit ederiz."

Uluğ İğdemir ayrıca Atatürk'ün Anafartalar muharebelerine ait hatıralarını vakıfane bir giriş ile neşrettiği gibi (Belleten 28), aylık Ansiklopedinin I. cildinde Atatürk, Mehmet Emin Yurdakul, Reşit Galip, Cevdet Paşa hakkında kıymetli biyografilerle Türk Tarih Kurumu maddesini yazmış, Halil Edhem Eldem'in Türk Tarih Kurumu'na hediye ettiği Türk-İslâm devri kitabeleri estampajlarını neşrederek (Belleten 16) bu sahada da ilme faydalı olmuştur. Bu vesile ile derin saygılarımızı sunarız.

PROF. E. Z. KARAL

PROF. ÂFETİNAN

PROF. B. S. BAYKAL

DOÇENT. H. İNALCIK

PROF. HİKMET BAYUR

Teklif üzerinde görüşmeler yapıldıktan sonra gizli oya müracaat edilerek 1 oy muhalife karşı 28 oyla Uluğ İğdemir'e Türk Tarih Kurumu'nun şeref üyeliği tevcih edildi.

Vakit geçmiş olduğundan 30 Mart Pazar günü öğleden sonra saat 14.30 da toplanılmak üzere oturuma son verildi.

30 Mart 1952 Pazar günü saat 14.45 de oturum ikinci Başkan Tevfik Bıyıklıoğlu'nun başkanlığında açıldı.

Bütçe komisyonu vazifesini bitirmiş ve bütçeyi getirmiş olduğundan müzakeresine başlandı.

Bütçe yönetmeliğinde geçen hükümlerin çoğu umumî prensiplere ait olduğundan bunların bir içyönetmelik yapılarak oraya alınması muvafık olacağı ileri sürüldü. Bu fikir kabul edildi. Bütçenin tümü oya konarak kabul edildi. Bu arada 1953 yılı bütçe tasarısının daha önceden raporla birlikte üyelere dağıtılması istendi, oya konarak muvafık görüldü.

Kültepe tabletleri meselesi görüşüldü. Meselenin bir anlaşma havası içinde halledilebilmesi için kazı Direktörü Doçent Tahsin Özgüç'e mektup yazılması uygun görüldü.

Vakit geçmiş olduğundan Pazartesi günü saat onda toplanılmak üzere oturuma son verildi.

31 Mart 1952 Pazartesi günü saat 10 da oturum ikinci Başkan Tevfik Bıyıklıoğlu'nun Başkanlığında açıldı. Kurum üyelerinden rahmetli Prof. Behçet Gücer'in hatırası için bir dakika sükût edildikten sonra konuşmalara geçildi.

Belleten'in 1952 yılında da eskisi gibi Başsekreter Uluğ İğdemir tarafından yayınlanması için kendisine yetki verildi.

Üyelerden Bay Reşit Saffet Atabinen evvelki Yönetim Kuruluna devamlı çalışmalarından dolayı Genel Kurulca teşekkür edilmesini ve yeni Yönetim Kuruluna da başarı dileklerinin bildirilmesini teklif etti. Teklif kabul edildi.

Ekseriyet kalmadığından Yönetmeliklerin 2 Mayıs'ta yapılacak olağanüstü toplantıda görüşülmesi uygun görülerek Genel Kurul toplantısına son verildi.

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1.I.1951 DEN 31.XII.1951 TARİHİNE
KADAR BİR YILLIK ÇALIŞMALARI HAKKINDA YÖNETİM KURULU

RAPORU

Genel Kurul'un Sayın Üyeleri,

Kurumumuzun son bir yıllık çalışmalarına ait raporumuzu yüksek katunuza sunuyoruz :

MALİ DURUM

Kurumumuzun 1951 yılı geliri, 32.749 lira 29 kuruşu 1950 yılından artan gelir fazlası, 50.000 lirası hükümet yardımı, 140.000 lirası Atatürk tesisi geliri, 12.140 lira 5 kuruşu yayınlar geliri, 267 lirası üye aidatı, 15.961 lira 63 kuruşu faizler, 1753 lira 91 kuruşu diğer gelirler olmak üzere 252.871 lira 88 kuruştur.

Bu gelilerden 68.491 lira 39 kuruşu memur, uzman ve hizmetlilerin aylıklarıyla sigorta primleri ve çocuk zamlarına, 16.740 lira 50 kuruşu yol paraları ve hizmetlilerin elbise bedelleriyle Kurum daimî memurlarının tasfiye edilen emeklilik tazminatlarına, 7094 lira 72 kuruşu kırtasiye, demirbaş, posta, telgraf, telefon ile türlü giderlere, 58.788 lira 9 kuruşu telif ve tercüme ücretleriyle baskı malzemesi ve baskı işlerine, 8.008 lira 33 kuruşu kitap ve dergi bedelleriyle cilt işlerine, 19.210 lira 48 kuruşu kazılara, 136 lira 26 kuruşu kongre ve sergilere, 1.179 lira 34 kuruşu tesisata, 6.500 lirası da inşası mukarrer Kurum binasının proje işlerine harcanmış, bu suretle giderler toplamı 186.149 lira 11 kuruş tutmuştur. Gelirlerden geri kalan 66.722 lira 77 kuruştan 12.148 lira 15 kuruşu Basımevi demirbaşları hesabına alınmış, 54.574 lira 62 kuruşu da 1952 bütçesine gelir yazılmıştır.

Bu raporumuzun sonuna eklediğimiz bilançoda görüleceği üzere 1952 yılına 1.295.242 lira 07 kuruş kıymetinde Kurum varlığı devredilmiştir. Bu yekûna kütüphanemize bağış veya mübadele suretiyle gelen kitapların değeri dahil değildir. Bu yekûn geçen yıla nazaran 78.047 lira 14 kuruş bir fazlalık göstermektedir.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır :

- 1- ALİ FUAD TÜRKGELDİ : *Görüp İştiklâim* (ikinci baskı).
- 2- FEVZİYE ABDULLAH TANSEL : *Ziya Gökalp külliyyatı I, Şiirler ve halk masalları*.
- 3- HÂMİT ZÜBEYR KOŞAY : *Alaca-Höyük kazısı 1937-39 raporu*.

- 4- HASAN EREN VE HALASİ KUN : *Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar.*
 5- HÂMİT ZÜBEYR KOŞAY : *Anadolu'nun etnografya ve folkloruna dair malzeme I, Alaca-Höyük.*
 6- ŞEMSEDDİN GÜNALTAŞ : *Yakın Şark IV, İkinci bölüm. Romalılar zamanında Kapadokya, Pont ve Artaksait krallıkları.*
 7- YUSUF HİKMET BAYUR : *Türk İnkılâbı Tarihi II. cilt, III. bölüm.*
 8- İSMAIL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Tarihi III. cilt, I. bölüm.*
 9- Belleten, Sayı : 56-59.
 Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :
 1- IV. *Türk Tarih Kongresi zabıtları.*
 2- HİKMET BAYUR : *Türk İnkılâbı Tarihi II. cilt, IV. bölüm.*
 3- Belleten, Sayı : 60
 Bu yıl içinde şu eserin telif hakkı satın alınarak basılmasına karar verilmiştir :
 1- TAHŞİN ÖZGÜÇ : *Kultepe Kazısı 1949 Raporu.*

DÜNYA TARİHİ

Bu yıl içinde dünya tarihinden yalnız Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Osmanlı Tarihi'nden III. cilt, I. bölüm yayınlanabilmiştir. Böylece bu seriden şimdiye kadar 12 cilt basılmış oluyor. Bu yıl bu seriden Prof. Şevket Aziz Kansu "*İnsanlığın kaynakları ve ilk medeniyetler*" adlı eserinin ikinci cildinden bir kısım müsveddeleleri kuruma teslim etmiş ve Doçent Dr. Mehmet Köymen Büyük Selçuklular Tarihinin birinci cildini bitirerek vermiştir. Bu eserlerden birincisi henüz tamamlanmadığı için tetkike verilmemiş ise de, ikincisi tetkik edilmek üzere Orta Çağ Koluna verilmiştir. Halen bu seriden dört cildin baskı işleri devam etmektedir.

BASİMEVİ

1951 yılı başından itibaren bütçe ve muhasebesi Kurum'dan ayrılarak müstakil bir Kurum tesisi haline getirilen basımevimizin bu yıl içindeki çalışmalarının sonucu şudur :

Basımevimiz yıl içinde 33.417 lira 50 kuruşluğu Kuruma, 18.636 lira 36 kuruşluğu da dışarıya ait olmak üzere 52.053 lira 86 kuruşluk baskı işi yapmıştır. Mütferrik gelirlerden elde ettiği hasılat ile birlikte basımevinin gelir toplamı 54.590 lira 72 kuruştur. Buna karşılık ücret ve işletme masrafı olarak giderler toplamı 48.982 lira 66 kuruştur. Aradaki 5.608 lira 6 kuruş basımevinin kârı olarak gözükmekte ise de, 134 bin küsur lira olan basımevi demirbaşlarına ilk defa olarak bu yıl %10 hesabiyle 13.451 lira 20 kuruş amortisman ayırdığımızdan hakikatte bilânçomuzu 7.843 lira 14 kuruş zararla kapatmış bulunuyoruz.

Basımevimizin bugünkünden çok fazla iş yapması mümkün ise de, yerimizin darlığı dolayısıyla lüzumlu bazı makineleri alamamış olmamız, el dizgisinden makine dizgisine geçişimiz sırasında bazı elemanlarımızı kadromuzda tutmaya mecbur oluşumuz ve nihayet Monotype makinemizin yaptığı bazı arızalar ve Fakültenin umumî elektrik enstelasyonunun makinelerimizi tam randımanla işletmeye kâfi gelmeyişi yüzünden ancak 200 iş günü çalışılmış olması bizi daha fazla iş yapmaktan alıkoymuştur. Önümüzdeki yılda bu zararı telaf edeceğimizi ummakla beraber basımevinin Kurum için verimli bir hale gelmesi ancak yeni binasına yerleşmesi ve lüzumlu makinelere sahip olması sayesinde mümkün olacaktır.

KÜTÜPHANE

Bu yıl içinde kütüphanemize 164 ü satın alınmak 34ü mübadele ve hediye yolu ile 505 cilt eserle 3 fotokopi ve 2 yazma eser, 77 si satın alınmak, 295 i mübadele ve hediye yolu ile 362 dergi gelmiştir. Bu suretle kütüphanemizin kitap sayısı, dergi, gazete ve haritalarla yazmalar hariç, 31.245 cildi bulmuştur.

Bu yıl içinde 427 kitap, 589 dergi, 28 gazete koleksiyonu olmak üzere 1044 eser ciltlenmiştir.

KAZILAR

Bu yıl yapılan kazılar ve araştırmalar şunlardır :

- 1- Orta Anadolu ve Isparta bölgesinde paleontoloji ve Prehistorya araştırmaları.
- 2- Kültepe kazısı.
- 3- Karatepe kazısı.
- 4- Side kazısı.
- 5- Sinop kazısı.

Bu kazıların sonuçları hakkında Yüksek Kurulunuza kısaca bilgi vereceğiz :

- 1- Orta Anadolu ve Isparta bölgesinde paleontoloji ve prehistorya araştırmaları :

Üyelerimizden Ankara Üniversitesi Antropoloji Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek, 1951 yaz mevsiminde Ankara Üniversitesi Doğu Anadolu Araştırma İstasyonu adına Ankara'nın güney-doğusunda Gökdere (Evciler Ağlıları) mevkiinde ve daha sonra Küçükyozgat'da (Elmadağ) Karacahasan köyü civarında üçüncü zaman tabakaları üzerinde araştırma ve kazı yapmıştır. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek, yaz mevsimi sonunda Karacahasan civarındaki araştırmalarına Türk Tarih Kurumu adına devam etmiştir.

Prof. Şenyürek, Gökdere'de, bundan evvel yayınlamış olduğu bir raporunda ¹ bildirilen *Hipparion gracile*, *Gazella sp.* *Oioceros rothi* Wagner ve *Sus erymanthius* türlerine ilâveten, bize verdiği rapora göre, bu defa yaptığı kazılarda gene Pontien çağa ait *Mastodon*, *Helicotragus*, *Carnivora* vasaireye ait kalıntılar bulmuştur. Profesör Şenyürek, bu araştırma esnasında ilk bulunan fosilifere mevkie ilâveten, daha iki fosilli yer tesbit etmiştir.

Profesör Şenyürek bundan sonra, vaktiyle Tschachtli ² tarafından araştırılmış olan Karacahasan köyü civarındaki üçüncü zaman tabakaları içinde kazı yapmıştır. Profesör Şenyürek, Tschachtli tarafından kazılmış olan fosilli noktaya ilâveten daha üç fosilifere yer tesbit etmiştir. Tschachtli burada Pontien'e ait *Hipparion gracile*, *Sus erymanthius*, *Gazella sp.*, *Tragocerus sp.* ve *Mastodon sp.* cinslerini tesbit etmişti. Bize verdiği rapora göre, Profesör Şenyürek burada Tschachtli'nin tesbit ettiği cinslere ilâveten gene Pontien çağa ait *Palaeoryx pallasi*, *Tragocerus amal eus*, *Gazella gaudryi* türlerine ve *Rhinocerotidae*, *Carnivora* vasaireye ait kalıntılar bulmuştur.

Profesör Muzaffer Şenyürek, Karacahasan civarındaki kazılara bu sene için son verdikten sonra, Türk Tarih Kurumu adına Prehistorya araştırmaları yapmak üzere, Ekim ayında, Isparta'ya gitmiştir. Profesör Muzaffer Şenyürek, bu araştırma esnasında, 1944 yılında kendisinin de dahil bulunduğu bir heyet ³ tarafından kısmen kazılmış olan, Bozanönü'ndeki Kapalı-in'de üç yeni sondaj çukuru açmış

¹ Bk. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt IX, No. 1-2, Mart Haziran, 1951, s. 63-73.

² Bk. Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Mecmuası (M.T.A.), sayı 2-27, Nisan, 1942, s. 322-327.

³ Bk. Belleten, cilt IX, Sayı 34, Nisan, 1945, s. 277 287,

ve çok sayıda sileks alet ve bazı fosil hayvan kalıntıları bulmuştur. Bu yeni sondajlar mağara tabanının ve kültür tabakalarının durumunu daha da aydınlatmıştır.

2- *Kültepe kazısı* : Kültepe kazısı direktörü Doçent Dr. Tahsin Özgüç'ün mesleki bilgi ve görgüsünü arttırmak üzere Üniversitece İngiltere'ye gönderilmiş olmasından dolayı hafriyatı mesul ve yetkili direktör olarak başından sonuna kadar idare edemeyeceği anlaşıldığından bu yıl Kültepe'de kazı yapılmaması, yalnız XXII. Şarkiyatçılar Kongresine gelecek olanların Kültepe'yi de ziyaret etmeleri ihtimali gözönünde alınarak, Doçent Dr. Nimet Özgüç'ün 500 lira ödenekle Kültepe'ye giderek temizlik ve etüt işleriyle meşgul olması Eskiçağ Kolunca kararlaştırılmıştı. Doçent Nimet Özgüç, ayrıca Millî Eğitim Bakanlığından da 3000 lira yardım elde ederek Sümerolog Dr. Kemal Balkan, Arkeolog Mahmut Akok, Asistan Neriman Uysal, Burhan Tezcan ve fotoğraf Dursun Cankut'tan mürekkep kazı heyetiyle 22 Ağustos'tan 28 Eylül'e kadar burada küçük mikyasta kazıya devam etmiştir. Kendisinin Kurum'a verdiği rapora göre, Karum'un y-z-28/29 plân karesine rastlayan kısmında aşağı yukarı 200 metre karelik bir alanda yapılan kazıda I. katın, şehrin bu kısmında da a, b ile işaretlenen iki safhası olduğu anlaşılmıştır. Bir mimariye bağlı olmamakla beraber, satıhtan itibaren 40 santim derinlikte bulunan ve I. kat binalarından birine ait olması gereken kitabe, Kültepe'nin ilk taş yazıtını teşkil etmektedir. Mevzu bakımından Kültepe tabletlerinden ayrılmayan ve bir tablet gibi yazılan bu vesikanın bir yüzü sağlam olarak korunmuştur.

Bu yılki kazının en verimli tabakası II. kattır. Zaten bu tabakadan daha derine de inilmemiştir. I. tabaka insanlarınca tesviye edilmekten kurtulmuş olan a ve b ocaklarında II. tabakayı mahveden muazzam felâket bütün açıklığı ile kendisini göstermiştir. Açılan iki oda bünyeleri itibarıyla şimdiye kadar rastlanılanlardan ayrı bir hususiyet taşımaktadır. Bunlar evin normal tabanından bir adam boyu derinlikte olup duvarları itina ile sıvanmış, tabanları muntazam bir şekle konmuştur. Medhali olmadığına göre, zemin katı odalarının ortasından açılan bir kapakla ve tahta bir merdivenle inilen bu yerlerin depo olarak kullanıldığı anlaşılıyor. Bunların küçüğünde 9 adet boyalı küçük vazolar ve 1 adet tablet bulunmuştur. Büyüğünde ise yere serilen bir hasır üstüne muntazam bir şekilde tertiplenmiş boyalı, boyasız kaplarla 50 kadar zarflı tableti ihtiva eden ve bir sepette korunduğu anlaşılan arşiv, hususi bir itina ile yerleştirilmiş olan demirli maden külçeleri, tunçtan yapılmış ve çalpara olması muhtemel madenî eserler meydana çıkmıştır. Çanak çömlek, bilhassa geometrik desenler ve kuşlarla bezeli gaga ağızlı testiler, geniş ağızlı çömlekler, çok kulplu meyve tabakaları, fincan, bardak ve demlikleriyle cazib bir koleksiyon teşkil etmektedir.

Yerli bir tüccara ait olduğu anlaşılan arşivdeki zarfların üstüne basılan ve 85 ayrı şahsa ait mühür baskısının yarısından fazlası yerli üslûbttadır. Anadolu halkının tercihan kullandığı bir mühür şekli olan damgalardan yapılan baskılar şimdiye kadar elde edilen en zengin koleksiyonu meydana getirmektedir. Muamelâta iştirak eden kimselerin büyük bir kısmı da yerlidir. Bu küçük arşivin yerli kültüre nüfuzu sağlama bakımından hizmeti büyük olacaktır.

Başka bir II. kat evinde bulunan ve bir tanrıçayı temsil eden kurşun figürin ise şimdiye kadar bulunanların en güzelidir.

3- *Karalepe Kazısı* : Üyelerimizden Doçent Dr. Bahadır Alkım ile Profesör Bossert'in başkanlığında Doçent Dr. Halet Çambel ve mimar Pulat Reyhan'dan

teşekkül eden Karatepe kazı heyeti, bu yıl da Eylül ve Ekim ayları içinde Karatepe ve Domuztepe'de kazıya devam etmiştir.

Karatepe'de 1948 yılında açılmasına başlanan zirvedeki sarayın mühim daireleri ile yukarı giriş binasının kuzey-batısında ve surun iç kısmına güney duvarı dayalı 18×28 metre genişliğinde büyük bir bina meydana çıkarılmıştır. Bu binanın 2 metrelik taş duvarının hâlâ ayakta durması Geç Eti mimarlığında bilhassa dik-kat çekicidir. Diğer taraftan mimarlık araştırmaları Karatepe'de ikinci ve daha eski devre ait bir mimari katın mevcudiyetini kesinleştirmiştir. Bu keyfiyet Karatepe'nin tarihi bakımından çok önemlidir.

Domuztepe'de ise bu mevsimde daha geniş makyasta kazılar yapılmıştır. Roma ve Helenistik devrine ait yapı katlarının altında daha üç mimari kat meydana çıkarılmıştır. Yeniden eskiye doğru şimdilik A, B, C olarak adlandırılan bu yapı katlarından A katı milâttan önce VIII. yüzyıl Karatepesi ile muasırdır. B yapı katında yalnız boyalı çanak çömlek parçaları bulunmuştur. Bu parçalar Tarsus, Zincirli ve Malatya'daki örneklerle benziyorlar. Bu katın milâttan önce IX. yüzyıla aidiyeti anlaşılmaktadır. C yapı katında ise yalnız monokrom ve geç bronz devri keramiğini hemen hemen aynı olan ve büyük devlet zamanındaki itinasız Eti keramiğinin andıran çanak çömlek parçalarına rastlanmıştır. C katının altında bakir kaya gelmektedir. C katının milâttan önce IX. yüzyıldan daha eski çağa ait olduğu tahmin edilmektedir. Karatepe'deki sarnıçlarda, Domuztepe'nin B ve C yapı katlarından çıkan keramik bulunmuştur. Bu itibarla Domuztepe'de meydana çıkarılan bu yapı katları Karatepe'de henüz izahı yapılmamış olan bazı arkeolojik meselelerin çözülmesine yardım edecektir.

4- *Side kazısı* : Üyelerimizden Profesör Dr. Arif Müfid Mansel'in başkanlığında Arkeolog Mimar Lemi Mery ve Asistan Semavi Eyice'den teşekkül eden bu yılki kazı heyeti 26 Eylül'den 25 Ekim'e kadar kazıya devam etmiş, bundan sonra Mimar Lemi Mery bir ay daha Side'de kalarak binaların rölöve işleri ile meşgul olmuştur. Kazıya ayrıca Edebiyat Fakültesi Arkeoloji bölümünden 5 öğrenci stajiyer olarak katılmıştır.

Bu seneki kazı ameliyesi şu yerlerde cereyan etmiştir :

1- İki senedenberi kazmakta olduğumuz M binasında (gimnasyon yahut devlet agorası) içerisi iki katlı sütun mimarisi ve heykeltraşi eserler ile süslü olan orta salonun güneyindeki salon (19,30 m × 12,50 m) temizlenmiş, bunun için de 2000 m³ kum atmak, ayrıca alt tabakalarda rastlanılan büyük konglomera bloklarını kaldırmak icap etmiştir. Salonun peristilli avluya açılan cephesinin ilk zamanlar açık olduğu, sonraları ise üç geniş kapı ihtiva eden bir duvarla kapatıldığı anlaşılmıştır. Salonun içinde ise, arka duvarda yanyana üzerleri kemerlerle örtülü 5,5 m yüksekliğinde üç höcre vardır. Yan duvarlardan birisinin düz olmasına karşılık diğeri beş kemerli höcre ile teçhiz edilmiştir. Salonun içinde iki sütun sırası bulunuyor ve salonu üç sahına ayırıyordu. Mevcut bir sütundan bu sıraların iki katlı olduğu anlaşılmıştır. Burada iki parçaya ayrılmış, tabii büyüklükte bir erkek heykeli bulmak mümkün olmuştur. Fakat binanın mahiyetini kesin olarak tesbit edebilecek delillere bu sene dahi rastlamak kabil olmamıştır.

2- Şehrin içinde, direkli ana caddenin üzerinde ve batısında 1949 senesinde kazılmağa başlanmış olan ev bu sene tamamıyla meydana çıkarılmıştır. Cadde

üzerinde dükkânlar ve onların gerisinde üzeri açık olduğu anlaşılan bir koridor bulunmakta, asıl ev ise bunun gerisinde ve meyilli araziye uygun olarak daha alçak bir seviyede inşa edilmiş bulunmaktadır. Ev Korint sütunlu bir avlunun etrafını çeviren muhtelif büyüklükte odalardan tereküp etmektedir ki bunlar arasında üzeri yarım kubbe ile örtülü çeşmesi iyi mahfuz kalmış bir salon bilhassa zikre şayandır. Ev romen temeller üzerinde geç antik devirde yeniden bina edilmiştir. Duvarlarda insan figürleri dahi ihtiva eden fresk kalıntıları bulunmuştur ki bunlar arasında tesbit edilen bir İsa yahut bir aziz başı bu binanın dinî bir mahiyet taşıdığını, belki bir müddet bir ayazma olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu binanın bir odasında derinlemesine bir sondaj yapılmış, ev zemininin altında 2,50 m derinlikte bir kültür tabakasının mevcudiyeti anlaşılmış ve bu tabakada erken romen ve geç hellenistik bir hayli çanak çömlek parçası bulunmuştur.

3- İkinci büyük birekli caddenin kenarında bir takım dükkânların gerisinde galerili bir avlunun etrafını çeviren muhtelif oda ve salonlardan müteşekkil büyük bir binanın araştırılmasına başlanmıştır. Geç antik ve Bizans devirlerinde bir hayli tadilat gördüğü anlaşılan bu binada çeşitli mimari parçalar, heykeltraşi eserler ve bilhassa galerilerin zeminlerini örten kısmen iyi muhafaza edilmiş mozayikler bulunmuştur. Bu binadaki araştırmalara önümüzdeki sene de devam olunacaktır.

4- Şehir surununun takriben 500 m doğusunda, tamamiyle kumla örtülü bir sahada, bazı kısımları görülen bir harabede bir araştırma yapılmış, binanın kare şeklinde (6,5×6,5) ve 5,50 m yüksekliğinde olduğu ve üzerinin enteresan bir tuğla tekniğinde yapılmış pandantiflere müstenid bir kubbe ile örtülü olduğu tesbit edilmiştir. Fakat kumda emin bir surette çalışmayı sağlayacak alet ve malzeme mevcut olmadığından ve kazı bazı yerlerde tehlikeli bir durum göstermeğe başladığından ameliyeyi tatil etmek mecburiyeti hasıl olmuştur. Bununla beraber bu küçük araştırma bu havalide kumun altında önemli ve iyi mahfuz kalmış binaların mevcudiyetini göstermeğe kâfi gelmiştir.

5- Nekropol araştırmaları. A) Side'nin pek geniş mezarlık sahasının kuzey-doğu ucunda, bugünkü Sorkum yolu üzerinde tuğla duvarları ve hattâ kubbesi dahi, tehlikeli bir durum göstermekle beraber, kısmen ayakta duran bir bina araştırılmış, bu binanın bir mausoleum-türbe olduğu tesbit edilmiştir. 12,50 × 10,50 ebadında olan bu binanın dış duvarlarında köşeli yahut dairevi höcreler bulunmakta. iç plânı ise dikdörtgen bir orta kısmın dört tarafta dairevi apsидlerle genişletilmesinden meydana gelmektedir. Apsidlerin içinde dikdörtgen ve dairevi höcreler vardır. Apsidlerin üzeri yarım kubbeler, orta kısmın üzeri ise pencerelerle mücehhez bir kubbe ile örtülü idi. Binanın methali batı tarafında idi. Binanın içinde, mermerle döşeli olduğu anlaşılan bir zemin üzerinde kapağı ile birlikte gayet iyi muhafaza edilmiş "Pamulya" tipinde bir mermer lâhid bulunmuştur. Üslûp bakımından Perge'de bulunan lâhidlere benzeyen, fakat işçilik bakımından bunlardan çok daha yüksek bir seviyede bulunan bu lâhid M. S. III. asrın ilk çeyreğine vazolunabilir ve böylece binayı tarihlendirmek hususunda da bir rol oynayabilir. Bu lâhidin yanında tuğladan kaba bir surette yapılmış ve üzerleri tonoz kemerle örtülmüş geç devre ait iki lâhid daha bulunmuştur. Kuzey ve güney apsидlerinin içinde dikkat nazarını çeken sedler araştırıldıkta bunların içinde de üzerleri tonoz kemerlerle örtülü dikdörtgen mezarlar tesbit edilmiş, bunlardan bir tanesinin

duvarlarının, güvercin, tavus kuşları, çiçek demetleri ve çelenkleri musavver fresklerle süslü olduğu anlaşılmıştır. Doğudaki tuğla lâhidlerden birinin zeminindeki kapak taşı kaldırıldıkta binanın esas zemininin altında üzerleri tonozla örtülü iki odadan mütesekkil bir hipojenin mevcudiyeti tesbit edilmiştir. Odaların ikisinde de birer iskelet vardı; fakat mezar eşyasına rastlamak mümkün olmamıştır. Kuzeydoğu köşe duvarının içinde bir taş kapakla örtülü bir menfez açıldıkta ve temizlendikçe bu menfezin de gerisinde dikdörtgen bir mezar odasına rastlanmıştır.

B) Nekropolün kuzey-batı tarafında etrafı revaklarla çevrili olduğu anlaşılan bir avlunun (42 m × 25 m) ortasında duvarları kısmen ayakta duran ikinci bir mezar binası da araştırılmıştır. Esas bina 1,80 m yüksekliğinde bir podium üzerinde bulunmakta ve podium'un önünde geniş bir merdiven yer almaktadır. 12,5 m × 7,5 m ebadında olan mezar odasının arka tarafında, yan taraflarında kemerli höcreler ihtiva eden bir yüksek kısım bulunmakta, zemini muhtelif renkte mermer levhalarla döşeli olduğu anlaşılan esas salonun yan duvarlarında yine kemerli höcreler yer almaktadır. Binanın içi ve dışı tamamıyla mermerle kaplı idi; üzeri ise içerisi kasetlerle süslü muazzam bir tonoz kemerle örtülü idi. Bunlara ait birçok parçadan başka tezyinatlı konsollar, friz, arşivolt ve üçgen ahnlık kalıntılarına da rastlamak mümkün olmuştur. Salon abidevi bir kapı ihtiva ediyordu ki bu kapının yekpare bir bloktan yapılmış muazzam üst söge hatlı binanın önüne düşmüş olarak bize kadar gelmiştir. Binanın esas cephesinde bir galerinin bulunmuş olması muhtemeldir. Bugün mevcut bakiyeler ve mimari eserlerin bir restitüsyon yapmağa kâfi geleceğini ümit ediyoruz. Binanın ve herhalde kemerli höcrelerin içinde lâhidler duruyordu ki bunlar, elimize geçen birçok parçaların gösterdiği gibi "Sidamara" tipinde idiler. Bu parçalardan başka geç antik bir portre başı ve Serbaras adında bir şahsı tebci eden bir kitabe de bulunmuştur. Binanın etrafındaki avluyu çeviren revaklar sütunlara dayanan kemerler ve bunların üzerinde pandantifli kubbeler ihtiva etmekte, bu suretle bugün dahi cami ve medrese avlularındaki ravaklarla calibi dikkat bir benzerlik göstermektedir. Galerilerin zemini mozayiklerle süslü idi. Bu önemli binada önümüzdeki senelerde de araştırmalara devam edilmesi kararlaştırılmıştır.

5- *Sinop kazısı* : Üyelerimizden Profesör Dr. Ekrem Akurgal'ın Başkanlığında Münster Üniversitesinden Doçent Dr. Ludwig Budde ve Dr. Herrmann, Ankara Üniversitesinden Dr. Yusuf Boysal ve Baki Ögün ile Müzeler Umum Müdürlüğünden Hikmet Gürcay'dan teşekkül eden Sinop kazı heyeti 1951 yılı Ağustos ve Eylül aylarında ilk çalışmalara başlamıştır. Yunan yazılı kaynaklarına göre Pontus bölgesinin en eski Yunan kolonisi olarak tanınan Sinop'un kültür katlarını tesbit etmek üzere şehrin 4 yerinde yapılan sondajlarda elde edilen erken ve orta Korinth stilineki Aryballos'larla şarkkârî üslûptaki Doğu Yunan seramiğinin geç örnekleri, Sinop'un Yunanlılar tarafından ilk defa VII. yüzyılın sonunda kurulduğu şeklindeki yazılı vesikaları desteklemekte ve Sinop'un daha VIII. yüzyılda kurulmuş olduğu hususundaki menkulatını şimdilik olsun teyit etmemektedir. Bununla beraber Sinop'un daha eski yerleşmelere sahne olup olmadığı ancak önümüzdeki yıllarda yapılacak çalışmalarla kesinlik kazanacaktır.

Sondajlarda elde edilen seramik arasında yedinci asır Naukratis kadeherine ait bir iki parça ile 6 ncı asrın ortalarında yapılmış olan Attika ve Doğu Yunan

mamulâtı küçük usta Kylix'leri bilhassa zikre şayandır. Bunlarla birlikte elde edilen Fryg vazoları ise ayrıca ehemmiyet arzetmektedirler. Fryg seramiğinin geç örneklerine ait olan bu vazoların böylece kesin olarak 6 ncı asrın ortasına ait oldukları ortaya çıkmakta ve Fryg kronolojisinin aşağı sınırını tesbit etmek hususunda esaslı tarihleme imkânları elde edilmiş bulunmaktadır.

Ayrıca V., IV. asırlarla helenistik devir ve Romalılarla Bizanslılar zamanına ait çanak çömlek de bol olarak ele geçmiştir. Helenistik devir seramiğinin bolluğu bilhassa göze çarpmaktadır. Bununla beraber Sinop, arkeoloji bakımından en enteresan eserleri muhakkak ki arkaik çağda vermiştir. Sinop hafriyatının Doğu Yunan seramiğinin siyah figür stilinde çalışan fabrikalarını tesbit etmek bakımından büyük bir rol oynayacağına ve bilhassa 6 ncı asrın başına ait orientalisant vazoların dakik bir şekilde tarihlenmesi için ip ucu vereceğine hiç şüphe yoktur.

V. asrın ortalarında yapılmış olan ve geç arkaik sanat ifadesinde fakat ciddi stil modasına uyan üç mezar kabartması Sinop'un Yunan arkaik heykel sanatı yönünde de ehemmiyetli bir merkez olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca Helenistik devre ait güzel bir mezar kabartması ile bazı Roma çağı kabartmaları da müstesna kalitede eserlerdir.

Strabon'un bahsettiği stoa'larla Gymnasion ve Agora'nın çeşitli devirlerde yapılmış yenilemelerine ait olması lâzım gelen yüzlerce tezyinatlı mimari blok Sinop şehrinin kale duvarlarında gömülü bulunmaktadır. Bunların etüd edilmesiyle eski Sinop'un mimari eserleri hakkında esash bir fikir elde etmek mümkündür. Kale içinde kalan şehrin dışında bir çok Roma devri harabeleri mevcuttur. Fakat bunların kazılmasında büyük fayda melhuz olmadığından araştırmalarımız dışında bırakılmışlardır.

Sinop daha çok arkaik devirle helenistik devirde mühim rol oynadığından buradaki kazılarda bu çağlara ait kültür katlarının meydana çıkarılmasına önem verilecektir. Helenistik devre ait tabaka 4 yerde tesbit edilmiştir. Buna mukabil açılan sondajların ikisinde ve mezarlarda arkaik çağa giren birçok eser elde edilmiş de bunlara ait mimari bir tabaka şimdilik elde edilememiştir. Böyle olmakla beraber arkaik şehrin surla çevrilmiş bugünkü şehir kısmı içinde bulunduğuna şüphe yoktur. Fakat sıkışık olarak inşa edilmiş olan evler yüzünden geniş bir kazı sahası henüz temin edilememiştir. Hapishane karşısında ve kışla bitişiğindeki arsada yapılacak hafriyatlarla arkaik tabakanın meydana çıkarılması mümkün olacaktır. Hükümet konağının arkasındaki spor sahasında yapılacak kazılarla da Sinop'un Pontus krallığının merkezi olduğu günlere ait eserlerini elde etmek mümkün olacaktır. Hastahane civarında yapılacak bir kazı ise Roma devrine ait bir mahalleyi ortaya çıkaracaktır.

Şehir dışındaki mezarlardan başka Ada mahallesi üstündeki yüksekliklerde bulunan tümülüsler ve bunların civarındaki Roma devri mezarlıkları da araştırılmıştır. Roma devri mezarlarından seramik ve camdan mamul kaplarla bronz ziynet eşyası elde edilmiştir. Açılan iki tümülüsün mezar odası bulunmadığı için tümülüs kazılarına muvakkaten ara verilmiştir. Yazılı kaynaklar da Mitridat'ın Sinop'ta görmülmüş olduğu bildirildiğine göre Ada mahallesinin üstündeki tümülüs'lerden en büyüğünün kendisine ait olması ihtimali çok büyüktür.

Hükümet arkasında, Hürriyet âbidesinin bulunduğu mahalde yapılan sondajda güzel duvar kalıntlarına rastlanmış ve kazıya devam edilerek bir mabedle bir sunak meydana çıkarılmıştır. Mabedle sunağın ancak temeli ele geçmiştir. Ayrıca mâbedin çatısına ait pişmiş topraktan sima parçaları, medüz ve arslan başlı ante-fikler de meydana çıkarılmıştır. Bunlara göre mâbedin geç helenistik veya erken Roma devrine ait olduğu söylenebilir. Geri kalan sondajlarla elde edilen mozayikler ve bilhassa mimari stil tarzındaki duvar tezyinatı büyük bir önem arz etmektedir. Elde edilen ve son zamanlarda Müzeye toplanmış olan kitabeler tarihi önemi haiz olmayıp daha çok şehrin Prosopographia'sı bakımından bir kıymet arz etmektedirler. Sinop içinde Hitit devri eserlerine rastlanmadığı gibi, şark masnuatı da elde edilmemiş ve tarihöncesi eserlere tesadüf edilmemiştir. Yalnız Sinop'tan 10 kilometre mesafede Demirciköy'de Bakır çağına ait bir höyük tesbit edilmiştir.

MİLLETLERARASI XXII. ŞARKİYATÇILAR KONGRESİ

Bu yılın 15 Eylülünde İstanbul'da toplanan Şarkiyatçılar Kongresine Kurum üyeleri geniş ölçüde katılmış ve birçok tebliğler yapmışlardır. Bu münasebetle Kurumumuzun yayınları Kongre üyelerine %50 iskonto ile satıldığı gibi, Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Sinan eserlerinin plân ve rölövelerinden mürekkep bir sergi de açılmıştır. Bu sergi Ankara'ya gelen kongre üyeleri tarafından ilgi ile karşılanmıştır.

MİLLETLERARASI IV. ANTROPOLOJİ VE ETNOLOJİ KONGRESİ

1952 yılı Eylülünde Viyana'da toplanacak olan Milletlerarası IV. Antropoloji ve Etnoloji Kongresine Kurumumuz da davet edilmiş olduğundan Yönetim Kurulu konuyu ilgisiz dolayısıyla Eski çağ Koluna havale etmiş ve Kolca, üyelerimizden Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek'in bu kongreye Kurum adına katılması uygun görülmüştür. Arkadaşımız kongreye orijinal mahiyette iki tebliğ sunacaktır.

SINAN MONOGRAFİSİ ÇALIŞMALARI

Sinan monografisi için bu yıl da Yüksek Mimar Ali Saim Ülgen yeniden 28 parça plân ve rölöveyi Kurumumuza teslim etmiştir. Eserin daha fazla geçikmeden çıkarılması için elimizden gelen gayreti göstermekteyiz.

KURUM BASIMEVİ BİNASI

Bütün inşaat ve betonarme projeleri hazırlanmış olan Kurum basımevi binasının inşa müsaadesi de Belediye'den alınmış olduğundan önümüzdeki ay içinde inşaaata başlamak kararındayız. Mimarımızın temin ettiğine göre inşaat büyük bir engel çıkmazsa, Sonbahara bitmiş olacaktır.

GENEL KURULUN OLAĞANÜSTÜ TOPLANTISI VE YENİ TÜZÜK

Genel Kurulumuzun 24 Mart 1951'deki normal toplantısında tüzüğümüzün bugünkü şartlara uygun bir şekilde tadili kararlaştırarak bu tadil tasarısının mümâsil ilim kurumlarının tüzüklerinden de faydalanılarak geniş bir zaman içinde hazırlanmasını sağlamak amacıyla işi yeni seçilecek Yönetim Kuruluna bırakmış ve yalnız Yönetim Kurulunun Genel Kurulca seçimini temin maksadiyle eski tüzüğün

9 uncu maddesini değiştirmişti. Yeniden seçilen Yönetim Kurulunuz Avrupa ve Amerika'nın mümasil Kurumlarıyla muhabereye girişerek tüzüklerini getirtmiş ve hazırladığı tasarıyı 3 Aralık 1951 de olağanüstü toplanan Genel Kurula sunmuştur. Genel Kurulca esaslı surette incelenip kabul edilen yeni tüzüğümüz basılarak üyelerimize dağıtılmış bulunmaktadır. Bu tüzük gereğince Eskiçağ, Ortaçağ ve Yeniçağ adıyla üç ihtisas koluna ayrılan üyelerimiz bu tarihten sonra kol halinde müteaddit toplantılar yaparak yönetmeliklerini ve çalışma programlarını hazırlamaya başlamışlardır. Bu yönetmelikler tetkik ve tasvibinize sunulmuştur. Yönetim Kurulunuz tüzük gereğince yayın ve kazılara ait ilmî işleri bu kollara havale etmekte ve mütalâalarını alarak işleri buna göre yürütmektedir.

DENETLEME KURULU RAPORU

Türk Tarih Kurumu Genel Kurulu Başkanlığına

Türk Tarih Kurumu'nun 1951 takvim yılı bütçe muhasebesi ve sarfiyat evrakı 15.3.1952 tarihinde tarafımızdan tetkik edilerek aşağıdaki neticelere varılmıştır :

TÜRK TARİH KURUMU İŞLEMLERİ :

1- 1950 yılından 1951 yılına, bütçe harici tutulan Devlet eshamı hariç olmak üzere, bütçe hesaplarıyla ilgili olarak :

Lira K.	
1.467 17	Merkez Bankası Ankara Şubesinde
86 35	Merkez Bankası İstanbul Şubesinde
20 00	Küçük kasada
32.738 92	Avans hesabı zimmet bakiyesi
11.000 00	Kâğıt ve Basım Genel Müdürlüğü
45.312,44	lira alacak ve buna mukabil;
1.540 00	İstanbul Bürosu
11.003 15	İş Bankası Ankara Şubesi (borçlu cari hesap)
20 00	Bisiklet karşılığı
12.563 15	

12.563,15 lira borç devredilmiştir. Mevcudat ve matlubat ile düyunat arasında 32.749,29 lira fark, 1951 yılından 1952 yılına devri icabeden Kurum safi alacağını teşkil etmektedir ki bu miktarın, 1952 takvim yılı bütçesinin birinci faslına (geçen yıldan devir) olarak aynen nakil ve kayıt edildiği görülmüştür.

2- 1951 takvim yılı bütçesi gelir ve giderleri, 1950 senesinin 270.000 liralık bütçesinden daha noksan olarak 240.000 lira üzerinden tanzim ve hesap hasıl olan lüzum ve zaruretlere binaen, bazı fasıllardan ceman 13.000 liralık münakale yapılmak suretiyle, bütçe yine 240.000 lira ile kapatılmıştır.

Münakale yapılan fasıllar şunlardır :

Lira K.	Madde	Fasıl	
2.000 00	3	1	Kazı Uzmanları
11.000 00	-	9	Gayri menkuller ve tesisat
13.000 00			

Bu fasillardan alınan 13.000 lira,

50 00	2	1	Çocuk zamları
1.000 00	2	1	Sigorta primleri
2.000 00	1	2	Yol paraları
4.500 00	3	2	Müstahdemler elbise ve ayakkabı bedeli
2.500 00	3	3	Türlü masraflar
7.000 00	-	10	İnşaat işleri
<u>13.000 00</u>			

fasıllarına 13.000 lira olarak nakil ve ilâve edilmiştir. Gider bütçesinin hiç bir fasıl ve maddesinde tahsis fevkinde sarfiyat görülmemiştir.

3- 240.000 lira olarak tahmin edilen gelir bütçesi 252.871,88 lira olarak kapatılmıştır. Ancak;

<u>Lira K.</u>	
40.000 00	a) Hükümet yardımından
5.000 00	Basımevi gelirlerinden
396 80	Diğer gelirlerden
<u>45.396 80</u>	

ki ceman 45.396,80 lira tahsil edilememiş; buna mukabil,

55.000 00	b) Atatürk tesisinden
2.140 05	Yayınlar gelirinden
167 00	Üye aidatından
961 63	Faizlerden
<u>58.268 68</u>	

ki ceman 58.268,68 lira tahmin fevkinde varidat elde edilmiştir. Tahakkuk ettirilemeyen muhammen varidat ile tahmin fevkinde elde edilen hasılât arasındaki 12.871,88 lira fark, gelir bütçesinde gösterilen 252.871,88 liraya dahil bulunmaktadır.

4- Gelir bütçesine muvazi olarak hazırlanan 240.000 liralık gider bütçesinin bütün fasıllarından 186.149,11 lira tediye edilmiş ve tahmin olunan sarfiyata nazaran 53.850,89 lira tasarruf olunmuştur.

5- 1951 yılına müdevver avans hesabı zimmet bakiyesi 32.738, 92 liradır. Bu miktar, yıl içinde yeniden verilen 49.047,35 lira ile 81.786,27 liraya baliğ olmuş ve bu paradan muhtelif şekillerle 49.364,15 lira mahsup veya tahsil edilerek 52 zat nezdinde ceman 32.422,12 liradan ibaret bakiyesi 1952 senesine devrolunmuştur.

6- 1951 senesi başından itibaren muhasebe kayıt ve işlemleri Kurum'dan ayrılarak bir başka teşekkül halinde idare edilmesine, isabetle, karar verilmiş olan basımevi hesap kayıt ve muamelelerinin Kurum'la olan safhaları, Kurum'un ana defterinde mevcut "Emanet hesabı" ile cereyan ettirilmiş ve Heyetimizin bu husustaki düşünceleri, aşağıda basım işlemleri kısmında arz olunmuştur.

7- 1951 senesi sonlarına doğru, bütçe haricinde ve bina karşılığı olarak muhafaza edilmekte bulunan 240.000 liralık Devlet tahvillerinden % 6 faizli Kalkınma

Tahvilinin 30.000 liralık kısmına amorti isabet etmiş ve bu para tahsil olunarak Merkez Bankası Ankara Şubesine yatırılmıştır. Bu meblağ dahi, diğer bakiye tahviller gibi, bütçe kayıtları haricinde bulunmuştur.

8- Kurum'un, 1951 takvim yılı sonu itibariyle, 1951 senesine müdevver mevcut ve matlubatı ile dünyunatı aşağıda gösterilmiştir :

Aktif		Pasif	
Lira	K.	Lira	K.
39.454	35	1.540	00
32.422	12	1.003	58
2.764	25		
		30.000	00
12.467	22		
10	26	54.574	62
87.118	20	87.118	20

Pasif kısmında İstanbul Bürosu hesabında matlup olarak görülen 1.540 lira üç senedenberi bu nam ile görünmekte olup biran önce tahsil ve tasfiyesi temenniye şayan bulunmuştur.

9- Türk Tarih Kurumu'nun umumî vaziyeti, ilişik 1951 senesi bilançosu ile müfredat cetvellerinde tafsilâtiyle gösterilmiştir. Bu bilanço ile 1950 senesi bilançosunun karşılıklı tetkikinden anlaşılacağı veçhile yeni sene aktif hesaplarında bariz fazlalıklar görülmekte ve bu miktar yekûnen 78.047,14 lirayı bulmaktadır.

Pasif hesaplardan demirbaş satış kârı olarak görülen 1.003,58 liranın, Monotype makinesi alındıktan sonra lüzumu kalmıyan eski hurufat vesairenin parça parça satışından hasil olduğu anlaşılmış ve bu paranın yıl içinde gelirler hesabına alınmaması veya 1952 yılı bütçesine ithal edilmemesinin on senedenberi kullanılmakta ve siklet itibariyle altı tonu aşmakta olan yardımcı malzemenin tasfiyesi sonunda zuhuru muhtemel noksanını bu hesaptan karşılamak arzusundan mütevellit bulunduğu izah edilmiştir.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ :

10- 1951 yılı başından itibaren kayıt ve hesapları Kurum Muhasebesinden ayrılarak ayrı bir teşekkül halinde hesapları yürütülmiye başlanan basimevi muhasebe muamelâtı da tetkik edilmiştir. Amerikan sistemi ile tesis edilen muhasebe kayıtlarının muntazam ve ihtiyacı karşılayacak halde olduğu görülmüştür.

11- 1951 yılı içinde 52.053,86 liralık iş yapılmış ve bunun 35.832,50 lirası tahsil edilmiştir. Farkı 16.221,36 liranın henüz ikmal edilmemiş olan işlere ait olduğu beyan olunmuştur.

12- Basimevinin 1951 yılı masrafı, 13.451,20 lira tutarındaki amortisman da dahil olmak üzere 62.433,86 lira ve hasılâtı 54.590,72 lira olup farkı 7.843,14 lira zarar edilmiştir.

DÜŞÜNCELER :

13- Türk Tarih Kurumu ile teşekkülü Basımevinin 1951 hesap yılına ait kayıt ve işlemleri üzerindeki tetkikatımız neticeleri yukarıda arz edilmiştir. Gerek Kurum ve gerek basımevine ait olarak bugünkü şekil ve sistem ile yürütülmekte olan kayıtlar ve vesaik mazbut, muntazam ve çok titiz bir itina ile tutulmuş olup gerek Başsekreterin sevk ve idaredeki bilgili ve faal çalışmalarını ve gerek bütün muhasebe işlerini tek başına bu kadar intizamlı yürüten Muhasebecinin himmet ve gayretlerini takdir ve tebrike seza görürüz.

Ancak; Kurum ve basımevi işleri seneden seneye ehemmiyetli bir şekilde artmakta olduğundan :

1- Kurumun mevcut muhasebe sistemi bilcümle muamelâtı ve basımevi iş vaziyetlerini sarih ve vazıh bir şekilde göstermeyecek bir hal almış ve her iki teşekkülün işlemlerini Kurum muhasebesinde vuzuh ile kayıt ve idare için yeni bir muhasebe sistemi kurulması zaruret kesbetmiştir. Bugünkü şekil ile, matbaa muhasebesinin inikâslarını, anbar mevcutlarını, demirbaş eşyayı, kütüphane mevcudunu Kurum ana muhasebe kaydında görmek ve bulmak kabil değildir. Bu hususları ihtiva ve irae edecek muhasebe kayıtlarına mutlak ihtiyaç vardır. Basımevi işlerinin ayrı bir muhasebeye bağlanmış olması da Kurum muhasebesi ana kayıtlarında yeni hesaplar açılması lüzumunda bir âmil olmaktadır.

2- Kurum ve basımevi işlerinin mütemadi inkişafı karşısında her iki teşekküle ait günlük işlemler, muhasebe esas ve yardımcı kayıtları ve işçi ve yevmiyeleri, vergi ve sigorta primleri tahakkuklarının yalnız bir muhasebeci ile icra ve tedviri tahammülü aşan bir mesai ile yapılmaktadır. Yeni kurulacak muhasebe sistemi de bu işleri arttıracaktır. Bu itibarla genç ve muhasebe nazariyatına vakıf, atide Kuruma faydalı bir eleman olarak yetişmeye müsait bir yardımcının kadroya alınmasına ve muhasebeciye terfike ihtiyacı vardır.

Genel Kurula saygı ile arz ederiz.

Çalışma Bakanlığı
Müsteşarlığından emekli

FUAT ERCİYES

Türk Tarih Kurumu Üyesi ve
D. T. C. Fakültesi Dekanı

ŞİNASI ALTUNDAĞ

Türk Tarih Kurumu üyesi ve
Gazi Eğitim Enstitüsü Tarih
Öğretmeni

FAİK REŞİT UNAT

Türk Tarih Kurumu üyesi ve
Siyasal Bilgiler Okulu
Coğrafya Profesörü

HÂMİT SADİ SELEN

TÜRK TARİH KURUMU
1951 BLANÇOSU

AKTİF	PASİF
42.218,60	Bankalar: Merkez Bankası Ankara Kurum tasarrufu 1.295.242,07
39.362,56	Istanbul Bürosu 1.540,00
	Şubesi Demirbaş satış kârları 1.003,58
91.79	Merkez Bankası İstanbul Basımevi baskı ücreti 9.936,25
	Şubesi Tasfiye olunacak tekaüt
<u>2.764,25</u>	<u>Iş Bankası Ankara Şubesi sandığı müstehhikleri 23.376,00</u>
210.000,00	Devlet Eshamı
40.000,00	%7 Faizli Millî Müdafaa
<u>170.000,00</u>	<u>%6 Faizli Kalkınma</u>
148.304,54	Basımevi
12.467,22	İşletme hesabı
135.837,32	Tesisat ve tasarruf hesabından
403.297,16	Kurum Anbarları
269.803,40	Kitap anbarı
51.972,00	Bellekten "
78.017,57	Kâğıt "
<u>3.504,19</u>	<u>Malzeme "</u>
76.080,79	Demirbaş
53.282,95	Merkez demirbaşları
<u>22.797,84</u>	<u>Kazılar demirbaşları</u>
78.387,71	Kütüphane
32.422,12	Avans
40.630,44	Kitapçılar
245.272,90	Telif, tercüme eserler
27.979,34	Gayri menkuller ve bina hazırlık masrafları
23.376,00	Tasfiye olunacak tekaüt sandığı
10,26	Muhtelif hesaplar
3.118,04	Çürük alacaklar
2.242,41	Leipzig Güstav Fok
769,01	Varoğlu Yayınevi
106,61	Berrak Kitapevi
<u>1.331.097,90</u>	<u>1.331.097,90</u>

31.12.1951

Muhasebeci

S. Hünel

2 MAYIS 1952 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ TOPLANTI

Türk Tarih Kurumu Yıllık Genel Kurulunun 31 Mart 1952 toplantısında verdiği karar gereğince ve Kolların yönetmeliklerini görüşmek üzere, Genel Kurul 2 Mayıs 1952 Cuma günü saat 10 da olağanüstü bir toplantı yaptı. Toplantıyı Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemseddin Günaltay açarak çoğunluk olduğundan Genel Kurul görüşmelerini idare etmek üzere bir Başkan bir ikinci Başkan ve iki Sekreter seçilmesini teklif etti. Birinci Başkanlığa Bay Tevfik Bıyıklıoğlu, ikinci Başkanlığa Bay Aziz Ogan, Sekreterliklere Doçent Dr. Bahadır Alkım, Doçent Dr. Tayyib Gökbilgin seçildi.

Yönetmeliklerin Genel Kurulda görüşülmesinden önce özel bir komisyon tarafından tetkiki istendi. Bu fikir kabul edilerek Eski Çağdan Prof. Sedat Alp, Prof. Halil Demircioğlu, Orta Çağdan, Prof. Osman Turan ve Bay Osman Ferit Sağlam Yeni Çağdan Prof. Cemal Tukin ve Bay Faik Reşit Unat'tan mürekkep bir komisyon seçildi.

Öğleden sonraki oturum yine Bay Tevfik Bıyıklıoğlu'nun Başkanlığında açıldı. Özel Komisyonca incelenerek birleştirilmiş olan yönetmeliklerin görüşülmesine başladı. 13 üncü maddeye kadar olan kısım kabul edildi. 13 üncü madde uzun tartışmalardan sonra komisyona iade edildi. 14 üncü madde tadilen kabul edildi. 15-20 nci maddeler kabul edildikten sonra vakit geçmiş olduğundan yarın devam edilmek üzere oturuma son verildi.

3 Mayıs Cumartesi günü saat onda oturum Bay Tevfik Bıyıklıoğlu'nun Başkanlığında açıldı. Komisyonca tadil edilen 13 üncü madde ile 21 inci ve mütaakip maddeler müzakere edilerek kabul edildi. Görüşülecek başka bir şey olmadığından olağanüstü Genel Kurulun toplantısına son verildi.

Türk Tarih Kurumu kollarının çalışmaları hakkında yönetmelik

MADDE 1 — Türk Tarih Kurumu üyeleri, Kurum Tüzüğü'nün 12. maddesi gereğince kendi ihtisaslarına göre Eski Çağ, Orta Çağ ve Yeni Çağ Kollarından birine ayrılırlar.

MADDE 2 — Kollar kendi alanlarındaki ilmi işleri düzenlemek, kazı, araştırma, yayın ve bütçe işlerini tanzim etmekle görevlidirler.

MADDE 3 — Kolların tabii üyeleri birinci madde uyarınca bu Kollara ayrılmış olan Kurum üyeleridir. Ancak her üye diğer Kolların çalışmalarına da oy hakkı bulunmaksızın katılabilir.

MADDE 4 — Kollar, biri Genel Kurulun yıllık mutad içtimaından önce ve sonra, ikincisi Kasım ayı içinde olmak üzere yılda normal olarak iki defa toplanırlar. İkinci toplantının yapıp yapılmıyacağı birinci toplantıda kararlaştırılır. Gerekli hallerde Kol Başkanlarının teklifi ve Yönetim Kurulunun göreceği lüzum üzerine Kolların hepsi veya herhangi biri ayrıca olağanüstü toplantılara da çağrılabilir. İcabında yazılı olarak Kol üyelerinin düşüncelerini almak suretiyle de kararlar verilebilir.

MADDE 5 — Kollardan ikisini birlikte ilgilendiren hususlar hakkında karar vermek üzere ya ilgili Kollardan birinin teklifi veya Yönetim Kurulu'nun göreceği lüzum üzerine müşterek toplantılar yapılır ve kararlar alınır.

MADDE 6 — Kollar, Genel Kurulun yıllık içtimainda yapacakları toplantının son oturumunda bir yıl için bir Başkan ve biri Ankara'da diğeri de İstanbul'da olmak üzere iki raportör seçerler. Kola ait evrak Yönetim Kurulu tarafından Kol Başkanına verilir. Bitirilen işlerle Kollarca alınan kararlar ve yapılan teklifler Başkan tarafından Yönetim Kuruluna sunulur.

MADDE 7 — Kollar Kol üyelerinin memleket içinde bulunanlarının yarından bir fazlasıyla toplanırlar. Kararlarını çoğunlukla verirler.

MADDE 8 — Kolların toplantılarında zabıt tutulmaz, yalnız kararlar yazılır ve toplantıda bulunanlar tarafından imzalanır.

MADDE 9 — Kollar gerekli hallerde muhtelif ilmi, teknik meselelerin halli ve takibi için kendi üyelerinden tâli komisyonlar kurabileceği gibi, Kolların birleriyle ilgili işlerini düzenlemek için müşterek devamlı veya geçici komisyonlar da teşkil edebilirler.

MADDE 10 — Kollar, Türk ve Türkiye tarihinin kendi sahalılarında ve bunlarla ilgili konularda yapılacak her türlü araştırma ve incelemelerle, kazıları, yayınları, toplantı ve Kongre işlerini tertip ve tanzim ederler. Kolların kararı olmadan Kurum adına bu hususta herhangi bir işe girilemez.

MADDE 11 — Kurum adına yapılacak inceleme, araştırma ve kazıları yapmak ve her çeşit yayınları hazırlamak ve bu hususta gereken kimseleri Kurum içinden veya dışından tek olarak veya heyet halinde görevlendirmek ilgili Kolların kararına bağlıdır.

MADDE 12 — Üyelerden Kurum için hazırlayacakları her türlü eserler ve çalışmalar dolayısıyla yurt içinde veya yurt dışında müze, arşiv, kütüphane, kazı yeri v. s. gibi tetkik yerlerinde ilmi araştırma ve hazırlık yapacaklara gerekli maddi kolaylıkların sağlanması Kollar tarafından kararlaştırılır.

MADDE 13 — Türk Tarih Kurumu, yaptıracığı her kazı için ilgili Kolun kararı üzerine "Âsar-ı Atika Nizamnamesi" uyarınca Kurum adına hareket etmek ve Kurumun bu kazı işlerinde vekili olmak üzere Kurum üyelerinden birini kazı direktörü tayin eder.

Kazı direktörleriyle Kurum arasında yapılacak işlerin icabına göre ve bu yönetmeliğe uygun olmak üzere formülü ilgili Kol tarafından tesbit edilen ve kazı direktörünün yetki ve sorumluluklarını belirten bir hizmet sözleşmesi yapılır.

Kazıların, kazılacak yerlerdeki icaplara göre, meslekten yetişmiş, lüzumlu mütehassısları iltiva eden heyetler tarafından yapılması gerektir.

MADDE 14 — Kurum'un yaptıracığı kazı heyetlerinin üyeleri, kazı direktörlerinin teklifi ve ilgili Kolların tasvibiyle seçilir. Sözleşmeye aykırı hareket eden kazı direktörleri ile kazı heyeti üyelerini veya bunlardan herhangi birini değiştirmek ilgili Kolun yetkisi içindedir. Kollar, kazı heyetine yeni üyeler teklif edebilirler. Teklif edilen üyeler kazı direktörü tarafından kabul edilmediği takdirde, mesele Kollarda görüşülerek kesin karara bağlanır.

MADDE 15 — Hizmet sözleşmesinde, aykırı hüküm olmadıkça, Kurum adına yapılan kazılarda elde edilen malzemenin işleme ve yayın hakkı kazı heyetine aittir. Malzemenin yayını Kurum tarafından yapılır. Hizmet sözleşmesine ve bu yönetmelikteki hususlara riayet etmeyenlerden işleme ve neşir hakkı ilgili Kolun kararıyle geri alınır.

MADDE 16 — Kurum adına yapılan kazılardan elde edilen malzemenin işlenmesinde, malzemenin çeşidine ve bolluğuna göre kazı direktörünün veya ilgili Kolların göstereceği lüzum üzerine, bu malzemedan bu sahadaki ilim adamlarımızın etüd ve yayınlarda bulunmaları da sağlanabilir. Bu gibi zatlar kazı direktörü veya ilgili Kollar tarafından lüzum görüldüğü takdirde kazılara da katılabilirler. Bunların işlediği malzeme de yine Kurum tarafından yayınlanır.

MADDE 17 — Kazı sonuçlarının her yıl veya her iki yılda bir ön-rapor halinde yayınlanması ve kazının sona ermesinden en geç beş yıl içinde nihai olarak neşir sahasına konması lâzımdır. Gerek ön-raporların ve gerek nihai neşriyatın ilmin bugünkü seviyesiyle mütenasip değerde olması şarttır.

MADDE 18 — Esaslı mazereti olmadan ön-raporlarını en geç iki yılda ve nihai neşriyatlarını da kazının sona ermesinden itibaren en geç beş yılda Kurum'a teslim etmeyen kazı direktörlerinin veya heyet üyelerinin malzemesi ilgili Kolun kararı ile başka mütehassısların tetkik ve neşrine bırakılabilir. Kazıya iştirak etmeyip kendilerine malzemenin neşri verilen mütehassısların yazacakları konular için dahi duruma göre ilgili Kol tarafından yayın için münasip bir müddet tayin olunur.

MADDE 19 — Kurum adına yaptırılan kazılara ait malzemenin ilk ilmi neşriyatı Kurum tarafından yapılmadan hiç bir yerde yayınlanmasına müsaade edilemez.

MADDE 20 — T. T. Kurumu'nun yabancı ilim heyetleriyle işbirliği yapmak suretiyle kazı, araştırma ve yayınlara yapması için, ilgili Kolların kararı lâzımdır. Bu gibi müşterek kazılar için bu yönetmelikteki kazılara ait hükümler aynen tatbik olunur. Bu gibi araştırma ve kazılarda Kurum'un adı diğer müessese ile birlikte zikredilir. Elde edilen malzemenin işleme ve yayın hakkı Kurum ile yabancı heyetler arasında yapılan bir anlaşma gereğince tesbit edilir. Müşterek araştırma ve kazıların yayınları ayrı ciltler veya bölümler halinde yapılır. Türk heyetinin yazdığı kısımlarda yabancı heyet üyelerinin imzası bulunmaz.

MADDE 21 — Kurum'un her sahada yapacağı yayınlara için ilgili Kolların kararı lâzımdır.

Eserlerin basılmasına karar verilmeden önce yapılacak olan kontrolü, bir veya birkaç kişinin bu işle görevlendirilmesini gerektirir ve bu emeğin karşılanmasına zaruret görülürse, yapılan işle mütenasip olmak, ilgili kol tarafından miktarı tayin edilmek ve yalnız Kurum üyeleri dışından gelen eser ve yazılara münhasır kalmak üzere bunlara, esere verilecek telif hakkının % onunu geçmeyen bir tetkik hakkı ödenir. Tetkik müddeti en çok iki aydır.

Basılması kabul edilen eserler için, yazarlar ile Kurum arasında, formülü ilgili Kol tarafından eserin icabına uygun olarak tesbit edilen neşir sözleşmesi yapılır.

MADDE 22 — Maddi imkânlar müsaid olmadığı takdirde eserlerin yayın sırası Kollar tarafından tayin olunur.

MADDE 23 — Kurum'da yapılacak ilmî münakaşalar ve konferanslar ilgili Kolların kararıyla tertip olunur. Kurum'un tertip edeceği ilmî Kongreler ve sergiler için Genel Kurulun kararı lâzımdır.

MADDE 24 — Kurum'un yurt içindeki ve yurt dışındaki ilmî teşekküllere üye olması, bunlara temsilci göndermesi ve kongrelere katılması için ilgili Kolların kararı lâzımdır. Gönderilecek delegeler gizli oyla seçilir.

MADDE 25 — Kurum kütüphanesi için satın alınacak veya abone olunacak kitap, mecmua, filim vesaire hakkında Yönetim Kuruluna Kurum üyeleri ayrı ayrı dileklerde bulunabilecekleri gibi, Kollar tarafından da teklifler yapılabilir.

MADDE 26 — Kollar, her sene bütçe hakkındaki tekliflerini Genel Kurulun toplanmasından en az üç ay önce yazılı olarak Yönetim Kuruluna verirler. Genel Kurulca tasdik edilen bütçeden Kolların ilmî çalışmalarına ayrılan ödeneklerin sarf yerleri de Kollar tarafından tesbit edilerek yine yazılı olmak üzere Yönetim Kuruluna bildirilir.

